

PODEM SER FELIÇOS FENT EL MAL?

Ho va escriure Sade a *La Nova Justina*: hi ha alguns gustos una mica brutals, fins i tot més o menys criminals, que podem suposar que són el resultat de l'organització que hem rebut de la natura. Som així i no hi ha res a fer. En conseqüència la societat no ens pot demanar que canviem la nostra manera de ser i els nostres gustos. Si no podem canviar la naturalesa que ens impulsa a obrar, les lleis no tenen sentit. Els violadors en sèrie, els assassins compulsius... qüestionen la idea de la felicitat a través del bé. Però no caldria anar tan lluny, hi ha gent que experimenta un gran plaer conduint un automòbil a tota velocitat i posant en risc la vida dels altres i la seva pròpia. Persones suposadament pacífiques i "normals" s'exciten en un combat de boxa mentre els púgils es produeixen lesions cerebrals irreversibles i un munt de gent paga molts diners per anar a veure curses de motos i d'automòbils on hi poden haver morts. Hi ha gent que és feliç fent (o observant) el mal?

A grans trets trobem en els clàssics de la filosofia dues respostes possibles a aquesta qüestió

1. SADE PENSAVA QUE SÍ:

Sade va recollir els seus principis filosòfic de l'il·lustrat La Mettrie per al qual, en relació a la felicitat, el bé i el mal són indiferents i qui s'ho passa bé fent el mal gaudeix més que qui està obligat a fer el bé (*Discurs sobre la felicitat*). De fet, per afirmar que algú pot experimentar felicitat fent el mal cal assumir prèviament el sensualisme: si tot són sensacions no n'hi ha de millors o de pitjors, sinó de més o menys plaents.

Gaudir és una pulsio natural en l'home i, en qualsevol cas, surt més a compte ser llop que ovella, perquè els llops no es mengen entre ells i, en canvi, mengen ovelles. A *Els 120 dies de Sodoma*, Sade diu: "Tots els homes tendeixen al despotisme; aquest és el primer desig que ens inspira la natura". Per monstruosa que ens pugui semblar una inclinació, no deixa d'estar fundada en la naturalesa perquè, per definició, tot és natural. És natural preferir el nostre plaer al dels altres i cobrir les nostres necessitats i els nostres desigs primer que els dels altres. Més aviat el que seria monstruós és subordinar-nos als desigs dels altres i deixar de ser com som per complaure a altres. És la naturalesa la que ens dicta que hem de ser feliços, sense que ens hagi de preocupar a costa de qui o de què ho som. A partir de les tesis de Sade, tota una tradició materialista que desemboca en la psicoanàlisi Freud consideren que Tàntos, l'instint de mort, forma part de la naturalesa al mateix nivell que l'instint de vida o Eros.

2. ELS PENSADORS DE TRADICIÓ ARISTOTÈLICA I CRISTIANA PENSEN QUE NO:

La persona humana no està feta per al dolor ni per al mal. En la tradició catòlica el ser i el bé tendeixen a convergir; la por i el dolor, en canvi, ens deshumanitzen i ens fan sentir malament amb nosaltres mateixos, a part de resultar corrosives per a la societat. La felicitat està vinculada al bé, a l'expansió dels ideals positius i a la creativitat. Aquesta idea, però, arrela en el pensament grec. Plató va afirmar que el Bé era la idea més alta, més perfecta, que podia concebre l'ànima humana i Aristòtil identificava la felicitat amb el viure bé.

Matisem, però, que a l'*Ètica a Nicòmac*, apareixen dos models de felicitat. Una felicitat contemplativa, pròpia dels déu, i una felicitat derivada de la vida política més pròpia dels homes. Els comentaristes no estan gaire d'acord pel que fa a quin dels dos models de felicitat és més propi d'Aristòtil, però –en tot cas– hi un cert acord a considerar que Aristòtil contradeia les tesis platòniques que situaven la felicitat i el bé com a idees pures. Posteriorment, els cristians van assumir bàsicament el model neoplatònic i van identificar Déu, amb el Bé, la Bellesa i la Bondat perfectes.

Per a debatre:

- ✓ *Si la naturalesa és desigual; pot evitar-se que cadascú gaudeixi a la seva manera?*
- ✓ *És just que en nom de lleis socials es pugui regular la vida íntima de la gent?*
- ✓ *Allò que per a mi és un mal pot ser bo per a altre gent?*